СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 245. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 21. жовтня 1930. VOL. XXXVIII. No. 245. Jersey City, N. J., Tuesday, October 21, 1930. THREE CENTS.

ЛЯХИ ФАЛЬШУЮТЬ ЗАЯВИ МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО

До редакції „СВОБОДИ" наспіла телеграма слідуючого змісту:

ЖЕНЕВА, 20. жовтня 1930.

З КРАЮ ДОНОСЯТЬ, ЩО ВСЯ ПОЛЬСЬКА ПРЕСА ПЕРЕДАЄ ФАЛЬШИВО РОЗМОВИ МИТРОПОЛИТА З ПРЕДСТАВНИКАМИ ПОЛЬСЬКОГО УРЯДУ. РІВНОЖ НЕВІРНО ПЕРЕДАЮТЬ ЇХ ДЕЯКІ ЗАГРАНИЧНІ КОРЕСПОНДЕНТИ, ГОЛОВНО ТІ, ЩО ПИШУТЬ З ВАРШАВИ. ХАЙ НІХТО З НАШИХ НЕ ДАЄ СЕБЕ ВВЕСТИ В БЛУД. ЗАЧИНАЙТЕ ШИРОКУ ПРОТЕСТАЦІЙНУ АКЦІЮ. ДОПОМОЖІТЬ РАТУВАТИ КРАЙ.

ПОЛЬСЬКИЙ ТЕРОР ПЕРЕД ЛІГОЮ НАЦІЙ

ПРО ПОЛЬСЬКІ КАРНІ ЕКСПЕДИЦІЇ И ЗВІРСТВА ЗАГОВОРИВ НОВИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ КОРЕСПОНДЕНТ, ЕДВИН ДЖЕЙМС, З „ДИ НЮ ЙОРК ТАЙМС".

НЮ ЙОРК. — Відомий кореспондент Едвин Джеймс, переслав до „Ди Ню Йорк Таймс" свій тижневий огляд про політичну ситуацію в Европі. Хто читав досі кореспонденції того визначного кореспондента, надіслані з Лондону і Парижа, той завважив, що від літ не знайшов у них нічого такого, що було би звязане з українською справою. Мовчав він уперто й про положення Українців під Польщею. Аж тепер отсе доносить, що Польща, „пацифікуючи" Галичину, переступила певні міри, та що тепер їй буде трудно закрити це перед Лігою Націй і виправдатися та не допустити до дискусії в справі „Польської України". Він каже далі, що справа Українців у Польщі вже таки стане предметом нарад найближчого засідання Ради Ліги Націй, яке відбудеться в січні 1931. р.

Згаданий кореспондент цитує визначний англійський часопис „Ди Менчестер Ґардіян", який називає поведення Поляків супроти Українців найбільшим нарушенням законів про охорону національних меншин. Орган той підносить, що ніяка національна меншість стільки не витерпіла, як українська, та що варварські вчинки карних експедицій супроти Українців кинули визов цілій людській цивілізації й культурі, бо отсе нищено кооперативи, школи і бібліотеки, які побудували Українці власними силами без всякої допомоги з боку польської держави.

Поляки, каже англійська ґазета, цілком певно те все офіціяльно заперечать, але це не може спинити негайного безпартійного провірення страшних відносин у Галичині.

СПОМИНИ ГЕНЕРАЛА ПЕРШИНҐА.

НЮ ЙОРК. — З початком січня зачнуть друкувати американські ґазети дуже цікаві спомини ґенерала Першинґа, команданта американських воєнних сил у Франції з часів світової війни. Є це спомини жовніра, які змальовують гарні й сумні хвилі, недостачі й перешкоди, а вкінці побіду.

Спомини ті вийдуть пізніше осібною книжкою.

ВИМИНАЄ СПРАВУ КОРУПЦІЇ.

ЮТІКА (Ню Йорк). — Републиканський кандидат на ґовернора, Чарлз Тотл, підніс у своїй бесіді, що ґовернор Рузвелт говорить про фармерів, електрику й інші річи, але не говорить ні словом про корупцію, як ту гниль, на яку звернені очі всього громадянства.

25,000 ЛЮДЕЙ СВІДКАМИ КАТАСТРОФИ.

ТРЕНТОН (Ню Джерзи). — Підчас летунських перегонів, у яких взяло участь 6 літаків, зударилися два літаки так нещасливо, що двох летунів згинуло на місці.

Перегонам і трагедії приглядалося понад 25,000 видців.

СУХІ ЗНЕВІРИЛИСЯ.

НЮ ЙОРК. — Поза Ню Йорком дуже мало людей зареєструвалося у стейті до голосовання підчас виборів на ґовернора. Кажуть, що отсе сухі відхилилися від голосовання, бо прийшли до переконання, що шкода їх заходу, бо більшість населення нюйорського стейту є за знесення проґибіції. А що оба кандидати на ґовернора, Рузвелт і Тотл, заявилися за знесення проґибіції, то сухим байдуже, хто побідить при виборах.

ТАҐОРЕ ЗАХОРІВ.

НЮ ГЕЙВЕН (Конетикот). — Індійський поет і фільософ, Рабіндранат Таґоре, літ 69, котрий обїждає Америку з відчитами, захорів на сердецу недугу.

ЗИМА ЗА ПЛЕЧИМА.

НЮ ЙОРК. — Від кількох днів похолодніло на добре. З західних частин нюйорського стейту доносять про сильні морози і сніговиці. А який обильний упав сніг, можна пізнати по тім, що в місцевости Ванака завалився дах готелю під тягаром великої маси впавшого снігу.

В ДОПОМОГУ МУРИНАМ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар Лемонт предложив президентови Гуверови меморіял у справі піднесення Муринів. В меморіялі поділені Мурини на робітників на ріллі, себто тих, що працюють головно на полудни, й на робітників фабричних. Меморіял кладе найбільшу вагу на піднесення просвіти фахове вишколення.

ЖИДИ ВІДГРОЖУЮТЬСЯ.

ВАШИНҐТОН. — Зприводу Американського Жидівського Конґресу влаштовано бенкет, на якім обговорено положення Жидів у ріжних державах світа. Д-р Вайз виступив з промовою, зверненою на адресу Німеччини, де Ґітлерівці допускаються жидівських погромів та пропаґують антисемітизм. Він каже, що таке поведення не вийде Німеччині на користь.

БРІЯН ТЯЖКО ХОРИЙ.

Французський міністер справ закордонних, Бріян, захворів. Лікарі кажуть, що в нього запалення легенів. Хоч криза вже минула, але з огляду на його велику перевтому та старий вік, це не можна сказати, що вся небезпека для його життя минула. Бріянові тепер 68 літ.

НЕЧУВАНИЙ БАНДИТИЗМ У ПРУДЕНТОПОЛІСІ.

Місцевий прокуратор суду (промотор), д-р Флявіо Фонтана, вибрався сам верхом на доби. Коли був у лісі на віддалі двох миль, на лінії Барра Ґранде, напали на нього два бандити, постріляли його, обдерли до сорочки, привязали раненим до дерева в лісі і так зраненого лишили під студену ніч. Коли кінь сам вернув до міста, догадались його приятелі, що з промотором щось сталося. Цілу ніч шукали, а за той час звязаний промотор якимсь чином зміг звільнитися з ремінів і йшов домів. Слідство ведеться.

ПОЖАРТУВАВ СОБІ З ЖІНКИ.

Едвард Лоран з Менден, Н. Д., любив жартувати. Недавно жалився перед своїм братом, що мусить добре пожартувати собі зі своєї жінки: він настрашить її, що ніби він повісився. В четвер, 2 жовтня, найдено його повішеного в пивниці свого дому. Його ноги висіли нверть цаля над підлогою. Видна річ, що Едвард Лоран пожартував собі з жінки, як заповідав, але не обчислив добре довжини шнура й ужив шнур нверть цаля закороткий. Тепер вже не буде жартувати.

ПОКАРАНИЙ ЛІКАР.

В Сао Павлі (Бразилія) вислідженo, що один з тамошніх лікарів без дозволу уряду спроваджував собі і має вдома пів грама раду. Цілий інспектор забрав лікареви цей рад, який має вартість 400,000 мільрейсів. Крім цього лікар має заплатити кару 30,000 мільрейсів.

РОЗСТРІЛ КОМІСАРЯ.

„За Свободу" сповіщає з Севастополя, що там розстріляно політкома чорноморської фльоти, Халатова, обвинуваченого в шпіонажі. У звязку з цією справою віддано під суд команданта корабля „Незаможник", Арсенова. Його закидають, що, перебуваючи в Константинополі, він мав звязки з контрреволюціонерами. На Далекому Сході розстріляли Мартинова, Гвоздова й Вахрамова.

ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ.

„Борд оф Естімейт" у Ню Йорку призначив у міськім буджеті $1,000,000 на допомогу безробітним. Це є в історії міста перший того рода видаток.

В ПРОВІНЦІЇ ОНТЕРІО ЗНАЙДЕНО РАД.

Коло Виндерфорс, у повіті Ґелібортон в Онтеріо, знайдено метал рад в достаточній скількости, щоб захитати світовий монополь раду, який мало досі Бельгійське Конґо. Поклади раду в Онтеріо просліджував д-р Річардс, голова відділу Х-промінів в Ґенеральнім Шпитали в Торонто і міжнародний знавець раду. Він говорить, що рад можна буде добувати в Онтеріо в протягу найближчих шістьох місяців.

Правдоподібність є, що правительство провінції забере копальні раду в свої руки. Коли поклади раду оправдають надії, які на них покладають, то треба сподіватися, що лічення рака поважно подешевіє в Канаді, бо рад стане доступним і для вбогих.

ПОЗИЧКИ НА ХУДОБУ В МАНІТОБІ.

Виконуючи свою обіцянку, оповіщену прем'єром Брекеном, правительство провінції Манітоби видало 30 вересня декрет, яким санкціонувало позичку в сумі 50,000 долярів для Манітобського Товариства Позичок на Худобу. Гроші позичені на 5 процент, а мається їх уживати на купованя худоби для фармерів в цілі годівлі. Товариство має рахувати фармерам сім процентів за позичені гроші і в кождім випадку буде мати „лін" на незаплачену худобу.

МЕЙОР ВЕБ ПЕРЕСТЕРІГАЄ ЗАЙШЛИХ РОБІТНИКІВ.

Вінніпеґський мейор Веб переслав телеґрафічну пересторогу з Оттави, щоби робітники спозa Вінніпеґу не сподівалися дістати роботу в місті при надзвичайних допомогових роботах. Роботу дістане тільки той, хто докаже заприсяженим зізнанням податковим, що він є сталим мешканцем міста. В тій цілі переводиться й спеціяльну реєстрацію людей без праці.

ВЕРТАЮТЬ З ВІЙНИ.

Через польсько-радянський кордон на стації Стовбці переїхало на днях 400 німецьких вояків, які досі були в російському полоні ще з часів світової війни. Жили вони в далекім Сибірі і радянська влада досі не дала їм можливости вернутися до вітчини.

РОЗБУДОВА ЗАЛІЗНИЦЬ.

З Шикаґо доносять: Щоби дати безробітним роботу, зачнуть розбудову залізниць, призначуючи на ту ціль 14 міліонів долярів.

ПРОЛЕТАРСЬКИЙ ДІЯЧ.

При арешті мадярського комуністичного провідника Фелдеша в Будапешті знайдено в нього 42 зовсім нові одяги з дорогого анґлійського сукна, 45 пар нових черевиків та цілу стирту найдорожчого шовкового білля. Його любовниця Ема Флішк мала 56 одягів, 53 пари черевиків, 5 коштовних шуб („фор-ковт") і 18 канелюхів. Чи се все було конче потрібне для кермовання „соціяльною революцією" і „визволенням пролетаріяту", невідомо.

НАСЛІДОК ОДНОГО НЕРОЗВАЖНОГО КРОКУ В СУДІ.

Як Канада береже членів лави присяглих перед побічними впливами, показує випадок, який стався 25 вересня в Линдсей, Онт. Ішла справа Гаварда Вилсона, обвинуваченого за вбивство Гелени Джанстон, яка згинула в автомобілевім випадку. Підчас перерви один з членів лави присяглих, МекМилен, не говорячи нічого констаблеви, який мав мати око на членів лави присяглих, скочив до лікаря, щоби засягнути ради на біль горла. Коли се виявилося, суддя казав зачати справу наново з новою лавою присяглих. Судовий констабель, який мав за собою вже 25 літ служби, втратив роботу за те, що не доглянув МекМилена, шеф поліції Ґордон дістав також догану, а самий МекМилен, який через своє хоре горло пішов до шпиталю, мабуть буде приневолений заплатити всі кошти процесу до хвилі, коли його перервано.

ПОЛЬСЬКА МОВА НА ПРАВОСЛАВНІМ СОБОРІ.

Урядовою мовою православного собору у Варшаві буде мова польська, як видно з нового закону, що його виробив православний синод і затвердило польське правительство. До закону додано й реґулямін нарад першого собору православних. Промовляти на соборах дозволено також у мовах: українській, російській і білоруській.

ВТІКАЮТЬ.

„Комуніст" знову пише, що радянські урядовці масово втікають за-ця на Україні, побоюючись терору селян. В Уманськім окрузі, де вислано 240 урядовців, 141 утікло до цього нарад назад.

ЛЯЦЬКІ ЗВІРСТВА В ГАЛИЧИНІ ЗБІЛЬШУЮТЬСЯ

ВАРШАВА (Польща). — Під проводом митрополита Шептицького відбулися трохденні наради українських греко-католицьких єпископів для виблення спільного пастирського листа зприводу останніх подій у Галичині. Такий лист конче потрібно оголосити тепер, коли в Галичині переводиться „пацифікація" при помочи спеціяльних загонів війська та поліції.

Український національний рух у Галичині за останні роки надзвичайно зріс та скріпився. Одночасно поширилась українська революційна організація, яка стремить до створення української незалежної держави. Терористичні акти та саботажі цієї організації виросли до таких розмірів, що місцева польська влада не встані з ними справитися сама. Тому вона звернулавя до центральної влади за допомогою.

Польський уряд вислав спеціяльні відділи жандармерії, поліції та війська, які жорстоко розправляються з українським населенням. Вони нищать українські школи, гуманітарні, економічні та культурні установи. Переведено масові арешти української інтелігенції та молоді й селянства. Влада обвинувачує українське духовенство в симпатіях до українського національно-революційного руху.

ПАСТИРСЬКИЙ ЛИСТ МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО СКОНФІСКОВАНИЙ.

Львівський прокуратор сконфіскував пастирський лист митрополита Шептицького, який він видав до українського населення Галичини з приводу останніх подій. Прокуратор домагався, щоби митрополит виключив з листа уступ, де говориться критично про польські способи управи в Галичині. Митрополит на це не погодився, а тому лист його сконфісковано.

Польська преса нападає на митрополита та на все українське священство за те, що воно нібито ставиться ворожо до Польщі. Таксамо преса говорить, що вина за активну боротьбу українського населення проти Польщі спадає на греко-католицьке духовенство.

УКРАЇНЕЦЬ РАТУЄТЬСЯ В АМЕРИКАНСЬКІЙ АМБАСАДІ.

Американський громадянин українського походження, Теодор Чуяк (Чайка?), утік з Галичини до Варшави, де зявився до американської амбасади, шукаючи собі порятунку від переслідування польської поліції та від знущань над ним. Він просить амбасаду інтервенювати в його справі перед польським урядом та домагається розслідження поведення Поляків у Галичині.

ОБЕРТАЮТЬ СЕЛА В РУЇНУ.

ДАНЦІҐ. — Польські карні відділи далі шаліють по селах Галичини. Кождий дім, який відвідає польська експедиція, обертається в руїни. Ляхи розшивають стріхи, виламують вікна та двері й нищать усе внутрішнє урядження Українців. Цілі околиці завмерли. Люди, захопивши з собою дітей та щось майна в руки, тікають у ліси, щоб ратуватися перед розгнузданим варварством Поляків.

ЗАКАТОВУЮТЬ НА СМЕРТЬ ЛЮДЕЙ.

Усі мешканці сіл Лісники та Золота Слобода, бережанського повіту повтікали в ліс перед наближенням карної експедиції. Польські варвари знищили їх майно та хати. Випадково в селі лишився абсольвент ґімназії Демчишин, 19-літний юнак. Жандарми побили його кольбами в хаті, а потім витягли на двір і, переодягнувши його в австрійську уніформу, били так довго, поки він не сконав у страшних муках. В селі Лісники карники закатували на смерть старого діда Українця за те, що на запитання одного жандарма: „Чи буде Україна", відповів, що буде. Це приклади ляцького поведення.

РІЖУТЬ УКРАЇНСЬКІ ВИШИВКИ.

Польські улани та жандарми зривають з українських дівчат і хлопців вишивані сорочки, або ріжуть їх на тілі ножами, калічучи людей. Це така страшна лють і ненависть Поляків до всього, що нагадує їм щось про Україну.

СЕРЕД УКРАЇНЦІВ НЕМА ЗНЕВІРИ.

Та не зважаючи на страшні ляцькі знущання, в широких українських масах нема депресії духа, або зневіри. Навпаки, панує бадьорий настрій, бо всі певні, що це лише приграва до дальшої визвольної боротьби. Для кождого Українця тепер ясно, що Поляки не вважають Галичину своїм краєм, бо поводяться в ній, як тільки можуть поводитися варвари в чужому краю, який вони тимчасово завоювали.

ПРОТИ ПОЛІТИЧНОГО ТЕРОРУ.

ГЕЛЬСІНҐФОРС (Фінляндія). — Уряд заявив, що він буде рішучо переслідувати фашистівський терор проти своїх політичних противників, який виявляється в тому, що фашисти схоплюють своїх противників і відставляють їх до Росії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ОДНОЮ ЛАВОЮ

В Комунікаті „Обеднання" сказано, що на Конґресі „Обеднання" буде вирішений представниками українських громад в Америці плян **національної маніфестації американських Українців** у справі польського терору в Галичині.

Це є правильний шлях. Хай з Америки понесеться збірний голос нашої іміґрації. Хай його вискаже наше народне представництво — самий нарід. Це не буде голос одного чи двох товариств, одної чи двох громад. — Це заговорить наша іміґрація і той збірний голос повинен відбитися широким відгомоном по цілій Америці й дійде до Вашинґтону й американської преси.

Польща буде далі уживати всіх своїх сил, щоби ставити перешкоди нашим змаганням в справі освідомлення американського світа щодо польських злочинств. Вона кине грішми і знайде ріжних аґентів, котрі за гроші оборонятимуть Польщу. А тими аґентами будуть чужі й свої в роді Андріїв Левіцьких і їм подібних „високих політиків" і зрадників.

І тут в Америці мусимо бути приготовані на те, що особисті амбіції, зависть і безпринціпність не викрешуть навіть у тій важкій хвилі правдивого огню любови в тих, що не звикли іти одною лавою, одним фронтом. Не думаємо, що так буде, але й воно не є виключене. Та не звертаймо на це уваги. Свою енерґію звернім у цілости на оборону катованих братів.

Ми певні, що ціла наша іміґрація створить тепер один великий обеднаний протипольський фронт. Що правда, він був завжди. Тільки не був спрямований до певної систематичної активности.

Але тепер, коли такі події сталися в краю, що прямо бракує слів, щоб описати ті страхіття та болі, ми мусимо стати до оборони рідного краю — всі як один. І коли в старім краю прийшло до обеднання партій з приводу виборів до польського сойму, коли обеднаний край взиває нас, іміґрантів, до обеднаного протесту, то чейже під теперішню пору зможемо й ми піти одним фронтом.

Тому хай кожда громада готується до великої протестаційної акції. Хай виступають проти Польщі всі разом. А коли і як треба буде запротестувати, про це заявлять представники громад на Конґресі „Обеднання". Читаймо уважно по місцях американські ґазети і спростовуймо польські брехні про події в Галичині. А далі, подаваймо свої правдиві інформації.

Polish Raiders Scourge East Galicia for Plot to Form Ukrainian Empire

Where Poland Is Punishing a Discontented People

Shaded portion of map indicates that part of the old Province of Galicia where troops are administering chastisement indiscriminately

POLES SEIZE LETTER OF UKRAINIAN BISHOP.

Find Inflammatory Passages in Pastoral Communication on Unrest in Eastern Galicia.

WARSAW, Oct. 19. — Confiscation was ordered last night by the Prosecuting Attorney in Lwow of the long expected Ukrainian Greek Catholic Archbishop's pastoral letter regarding unrest and sabotage in Eastern Galicia. An official communique says the letter contained several inflammatory passages which the authorities asked Archbishop Szeptycki to remove and, as Archbishop Szeptycki refused, the necessity arose of confiscating the entire letter.

The epistle condemns sabotage and terrorism and says the Ukrainian clergy's silence is wrongly interpreted as supporting subversive and illegal activities. This letter the clergy hoped would contribute to the re-establishment of peaceful relations and prevent the unjust persecution of innocent men. Youth, particularly, is warned that illegal acts are the worst way of serving the Ukrainian national cause.

The sentences resulting in confiscation of the letter contain strong criticism of the Polish Government's methods of handling the Eastern Galician situation.

The Polish press indignantly condemns the letter which, it is charged, aggravates the situation, as clearly evidencing the hostility of the Ukrainian clergy, who recognize the authority of the Pope and not of the Greek Orthodox Church, to the Polish State and their responsibility for the unrest. The letter, it is asserted, would make a particularly bad impression now with the pacification of the provinces completed and the terrorist instigators in the hands of justice.

One Teodor Czyak, a Ukrainian native who has become an American citizen, fleeing the Polish police, arrived at Warsaw and sought refuge in the American Embassy, complaining to the embassy's staff members of mistreatment and asking their assistance and intervention.

The semi-official Kurjer Poranny asserts that Teodor Czyak, "an important terrorist leader, has been persuaded to leave Poland altogether and was escorted to the frontier."

(**"The New York Times,"** October 20, 1930).

Armed Force Loots, Flogs and Taxes the Peasantry as Incendiarism Is Laid to Nationalist Scheme

Barbarity Kindling Sedition and Spite

Extension of Russian Rule to 3,000,000 Controlled by Warsaw Is Objective; 200,000 Seized in Plots

By John Elliott

From the Herald Tribune Bureau

BERLIN, Oct. 15.—A reign of terror unparalleled in Europe since the Lloyd George government sent the notorious "Black and Tans" into Ireland is now prevailing in the Province of East Galicia, where a Polish military expedition is punishing the Ukrainian peasantry because of recent destruction by fire of many farms owned by Poles.

The wave of incendiarism has been ascribed to a terroristic organization which hopes to tear East Galicia from Polish rule and unite its 3,000,000 Ukrainian inhabitants with the Ukraine Soviet Republic in a Ukrainian empire.

Peasants Brutally Flogged.

In the Ukrainian villages of the district priests and peasants are being brutally flogged with the knout (a lish consisting of a tapering bundle of leather thongs twisted with wire and hardened so as to mangle the body) and women shamefully mishandled, the thatched cottages of the peasants unroofed, schools closed, co-operative stores looted, libraries demolished and ruinous requisitions for foodstuffs levied on the villages by the Polish cavalry and police sent into the country-side on a so-called "mission of pacification."

The object of the military is to put down a terroristic campaign begun by a secret Ukrainian organization which is instigating high school youths to burn crops and barns of Polish landowners. Unfortunately, in the discharge of their duty or restoring order the Polish troops are punishing indiscriminately the innocent with the guilty and so kindling a spirit of sedition and revenge among the Ukrainians living in East Galicia, who look back with regret upon the easy-going pre-war Austrian rule.

Stories of Barbarism Recounted.

This corespondent has just returned from a trip to Lemberg, the capital of the afflicted provinces, where he listened to details of cruelties and barbarism of the Polish troops that would be incredible if they did not come from sources whose trustworthiness is beyond question. The correspondent had the opportunity to discuss the situation with Count Andre Scheptycky, Metropolitan of the Greek Catholic Church in East Galicia, just after the prelate returned from Warsaw, where he protested to Polish authorities regarding the deplorable effect the tactics of the troops are having upon the Ukrainian population living in Poland.

This so-called "pacification" the Metropolitan declared, "has resulted in outrages connived at by police and military officers in the villages where they are supposed to keep order. The troops systematically destroy public and private property of the Ukrainian rural population. I endeavored to draw the attention of the authorities to the fact that the whole peaceful population cannot collectively take responsibility for single cases of incendiarism which are accomplished without their knowledge. Tactics of the military do not, in the least, prevent perpetrators of fresh incendiarism from getting off unpunished, despite the inhuman persecutions of the innocent population."

200,000 Ukrainians Arrested.

In this campaign of repression at least 200,000 Ukrainians have been arrested and thrown in jail, including sixteen of twenty-six representatives of the Ukrainian national party in the last Sejm, as the lower house of the Polish Parliament is called. One of the priest flogged by Polish soldiers Eugen Mandziy, living at Bohatkivci — has died from the effect of the blows given him.

The "pacificatory" system of the Polish soldiers consists of raiding a village suspected of being implicated in the destruction of the farm of a neighboring Polish land owner. The principal men of the village — the mayor, priest, heads of co-operative societies and leaders of sports adn reading clubs — are summoned before the commander of the Polish detachment. The Ukrainians are required to give information regarding acts of incendiarism and to hand over all arms. If their answers are considered unsatisfactory — and this is generally the case — they get sixty or ninety blows from the knout, which used to be employed in Poland only by emissaries of the Russian Czar. If the victims faint under the blows, they are sometimes revived by throwing cold water over them, and then the flogging begins anew.

The Polish soldiers have been no respecters of sex, and in many villages womem have been subjected to these merciless whippings. Sometimes in their search for arms the soldiers remove the thatched roofs from the cottages and then depart, leaving the hapless occupants exposed to the less brutal treatment of the elements.

Signs of Nationality Destroyed.

The native Ukrainian garb and Ukrainian needlework is destroyed wherever seen in homes of the peasants, for the object of the Polish military commanders is ruthlessly to eradicate all vestiges of Ukrainian nationality. For this reason the Ukrainian co-operative stores and creameries, reading rooms and libraries have been destroyed. Priests are forced to cry out loud "Long live Pilsudski!" (Marshal Joseph Pilsudski, Premier and virtual dictator of Poland) or "Hurrah for the Polish Republic" under threat of being flogged until they are made unconscious if they refrain from so doing.

When the troops enter a village they repuisition grain, milk, bread, eggs and vegetables, of course without payment. The community so visited must pay not only for food and drink for soldiers, but even for "smokes." Some unfortunate villages have been raided three and even four times by troops. Ukrainians told me that the horrors they have undergone in the last forthnight — it was only at the end of September that the Polish troops commencend their punitive expeditions — exceeded the miseries they experienced in the World War or in the Russo-Polish War in 1920.

The Polish military action was a reprisal for a systematic campaign of terror instituted by Ukrainian conspirators against Polish private property. This campaign began last June, but reached its height in August and September. In many respects it bears a marked resemblance to the acts of English land owners in Ireland during the '80s of the last century.

200 Cases of Incendiarism.

In the three districts into which East Galicia is divided — Lemberg, Tarnopol and Stanislavov — nearly 200 cases of incendiarism have been perpetrated against the Polish landowners in the last three months. This conspiracy is engineered by a terrorism society known as the Ukrainian Military Organization, whose directors aspire to liberate East Galicia from Polish rule and link it up with the Soviet Ukraine in a Ukrainian empire. They dream of a great state extending from the Caspian Sea to the frontiers of Hungary.

The head of this secret society is Eugene Konovalec, who directs its operation from Geneva, the city which once gave shelter to Lenin and Trotzky. This Ukrainian leader was born in Lemberg, the son of a state official who today draws a pension from the Polish government. Konovalec, like Pilsudski, served in the World War as an Austrian officer and later a corps commander under General Simon Petlura when that ill-fated Ukrainian leader tried to effect the independence of his country from Soviet Russia.

In 1920 Konovalec helped to form the Ukrainian Military Organization, after the Ukrainian forces in East Galicia had been subdued by the Poles. Two years later he was forced to flee from Lemberg because of his illegal activities. He went first to Berlin, but lately has moved to Geneva. It is reported that his organization is largely supported by subsidies sent to him from the large Ukrainian colony living in Canada.

According to one version, it was the insistence of the Ukrainian Canadians, who demanded something to show for their money, which brought about inauguration of the terrorist campaign in East Galicia in June. The acts of incendiarism are generally commited by youths in seconrary schools. The Ukrainians assert that in many cases he Poles themselves have burned their barns and silos in order to collect insurance. With grain drawing such low prices these days owing to the world-wide overproduction, it is often more profitable to destroy the crops than to sell them.

Careful Planning Indicated.

The Ukrainians also claim that in a number of instances Communists have perpetrated crimes against the Polish farmers. Authorities point out, however, that after nearly every fire a bottle containing the same chemical is found in the neighborhood, indicating that the outrages are not sporadic, but carefully planned by the same organization.

Polish officials also declare that the Ukrainian political party known as the Ukrainian Nationalist Order is linked with the terrorist organization headed by Konovalec. The "Undo," as the Ukrainian political party is called, stoutly denies this. This party issued a proclamation denouncing the acts of terrorism, but as the manifesto also included an unsparing condemnation of the Polish methods of repression, it was suppressed by the government.

"Undo" is working to obtain autonomy for East Galicia within the Polish Republic, realizing the impracticality of independence at the present time. This party obtained twenty-six seats in the last Sejm, being the largest minority party represented in the Polish Parliament. Alltogether some 4,500,000 Ukrainians live in Poland, of which about 3,000,000 are in East Galicia, a part of Poland, which before the war belonged to Austro-Hungary.

The chief grievance of the Ruthenians, as the Ukrainians living in the former Austrian part of Poland are called, is that the autonomy promised them when the League of Nations handed East Galicia over to Poland has never been granted. Ukrainians also complain that they are excluded from admission to Polish civil service or the state offices. They also say that their sons and daughters are discriminated against in admission to the University of Lemberg and that their children have to be sent to distant institutions of learning at a great expense to their parents or go without higher education.

No Defenders in League.

The position of the Ukrainians is also unfortunate, in that, although they constitute by far the largest minority in Europe, they have no one to defend their rights before the League of Nations. The German minority living in Silesia, or the Corridor, for instance, can count on Germany to champion their cause before the League. But Ukrainian complaints to the League invariably find their way to the scrap-basket as there is no one in the League Secretariat at Geneva who cares anything about these peoples. Perhaps it was the inability of the Ukrainians to obtain a hearing for their grievances before the League as well as the remoteness of East Galicia from western Europe that persuaded the Polish military leaders that they could perpetrate their outrages in the province with impunity.

No one can blame the Polish authorities for dispatching four squadrons of cavalry into the province to put down the campaign of terror after civil authorities proved unable to restore order. But the barbarous conduct of the soldiers in their "pacificatory" action has exacerbated the feelings of the Ukrainian peasants to such an extent that a dangerous atmosphere of unrest prevails throughout all of East Galicia. For the time, the wave of incendiarism has been checked, save for a sporadic fire or two, but hatred for Polish rule is now aroused among the Ukrainian rustics, hitherto profoundly uninterested in politics, by these "methods of barbarism" which will not be so easy to remove.

(Courtesy of **The New York Herald Tribune**).

ШВЕЦЬ ЛІКАРЕМ.

(Староперське оповідання).

Давно, дуже давно жив у столиці Персії дивний швець. Замісць робити ходаки, відпочивав собі радше гарненько в холодочку та роздумував над тим, якби то стати славним і богатим. Одного парного дня відпочивав у тіни величезної пальми на гробі святого шеіка Аледина тай знову роздумував над своєю тугою. Нараз почув, що з глибини гробу доходить таємничий шепіт. Був це голос великого святого, який зраджував йому тайну, як з блазнів і дурнів міг би робити мудрих людей.

Швець прислухувався тому шепотові, аж йому очі з ямин вилазили та зрадів:

— Ох, коли вмітиму зробити з усіх блазнів і дурнів розумних людей, то матиму далеко більше праці, ніж колиб я направляв усю подерту обуву всього світа!

І зараз пішов на базар та серед загального гамору повідомив людей, яку величезну силу дав йому Аледин, бо тепер могтиме зробити з кожного блазня та дурня розумну людину.

Потім пішов додому та списав собі всіх тих, про яких здогадувався, що потребували би його лікарського знання. Був це довжезний список, і добряга швець бачив, що багато-багато літ матиме що робити, заки вилікує всіх пацієнтів.

Та минув день, минув тиждень, минув місяць — а всеж ніодин пацієнт не зголосився у нього. Швець сказав прилюдним окличникам візвати всіх блазнів і дурнів, щоби зголосилися в нього, а зробить з них розумних людей. Всеж таки ніхто не прийшов. Швець говорив про те з приятелями, сусідами та знакомими — та вкінці зрозумів, що в усій перській державі майже кожен уважав свого ближнього блазнем і дурнем, а ніколи себе самого.

І так наш любий швець пізнав, що мусітиме зачати з іншого кінця. Колиб вилічив з глупоти якусь високопоставлену особу, то напевне говорили би про те, а потім уже широкі верстви народа не боялися би піддатись його лікуванню. Згадав першого шахового міністра, у якого справді замітна була велика недостача здорового розуму. Швець сказав собі, що зробить його дуже розумним і хитрим. Хотів так зловити відразу два заяці — принести користь усій державі та зробити собі рекляму.

Як задумав, так і зробив. Швець виєднав собі авдієнцію в шаха, вияснив йому добре, як дуже його міністер потребує чудотворного лікування й обіцяв до кількох хвиль зробити з нього дуже розумну та хитру людину. Присутний міністер вельми обурився на це шевцеве предложення, бо не міг зрозуміти, щоби хтось відважився вважати його блазнем і дурнем. Був такий лютий, що хотів якстій сказати висікти шевця різками. Одначе шахові воно сподобалося та приказав, що міністер зараз мусить зачати лікуватися. Колиб не послухав, то це булоб доказом невилічимої глупоти і шах мусів би пошукати собі нового першого міністра. Щож було робити нещасному міністрови? Коли не хотів стягнути на себе гніву всемогучого володаря, мусів піддатися. Тому то швець якстій взявся за діло. Став міністра з усіх боків підкурювати пахучим зіллям, дмухав йому в очі, шептав йому до вух ріжні слова а вкінці чоло й очі намастив якоюсь дивною мастю. Міністер кілька разів сильно стряся, начеб щойно пробудився з глибокого сну. Лице його прибрало інші риси, міністер став говорити так розумно, як досі ніколи. І зараз таки відкликав чимало приказів і розпорядків та заступив їх іншими, яких мудрість мусів признати навіть найдурніший дворак.

Так то лікування зовсім вдалося. В усій перській державі не говорили про ніщо іншого, лише про це чудо. А наслідок був такий, який собі швець уявляв. Його хату облягала юрба. Кожен хотів бути хитріший та розумніший, ніж досі — такий хитрий, як міністер, якого мудрість проявлялася тепер з кождим днем. Швець лікував від рана до ночі, так що тепер не було в столиці ні блазнів ні дурнів і можна було надіятися, що всі люди будуть мудрі та хитрі.

Одначе це затрівожило премудрого міністра. Він нахмарився та сказав до володаря:

— Ах, всемогучий шаху, коли всі Перси будуть такі мудрі та хитрі, як ти і я, то нам буде тяжко володіти над ними, бо критикутимуть усі наші вчинки. Колиж вкінці отворяться народові очі, то ми вже будемо тут зайві. Тaж уже й тепер можна володіти лише з великим трудом, а що то було би тоді, колиб мудрість так зростала? Треба буде унеможливити шевцеви це лікування!

Шах дуже довіряв міністрови, тому похвалив його за те, що хоче відвернути загрожуючу небезпеку. Тому позволив, щоби розумний міністер приказав замкнути добрягу шевця у тюрму.

— Ах, — нарікав у холодній швець — чому я радше не вилікував з глупоти насамперед самого себе! Чому я не зрозумів того, що насамперед треба вчинити мудрим нарід, а щойно потім міністра!

Та нарікання не помогло йому. Швець остався у вязниці, поки всі мудрі не вимерли.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

—o—

ВИЛКС БЕРІ, ПА.

До відобудови нашого життя.

Доки була в нас незгода й колотнеча в парохії, доти терпіла вся організаційна праця в братствах, товариствах і на народнім полі взагалі. Минулася незгода й сварня, а тепер настав час відбудови нашого національного життя. Вилксберські Українці беруться отже по роках деморалізації до дійсної народної праці.

Та не скоро вернеться все, що ми стратили за останні три роки. Надзвичайно тяжка праця жде тих наших громадян, котрим народна справа лежить на серці. Тому і слід надмінити деякі справи, котрі вимагають негайного вирішення.

Перша справа, це Конгрес Обєднання. Ми знаємо, яку важну працю сповняє Обєднання для Рідного Краю і для іміграції. А вже найбільше повинні интересуватися цею справою члени відділів У. Н. Союза, бо вони найбільше підтримують ту корисну всенародну установу. Тому конечно треба вислати бодай одного делегата на Конгрес Обєднання. Проганується зійтися урядникам відділів У. Н. Союза негайно на спільні наради в справі вибору й вислики делегата.

А далі треба занятися справою протестаційного віча проти засуду Романа Биди і ляцького терору. Мусимо вимагати, щоб польські суди і польський уряд! Там мордують невинних, викидають кости з гробів, нищать наші інституції! Чи можемо довше ждати з заложеними руками? Найгірші злидні безробіття не дадуться порівнати з злидними і муками, які зазнає наш нарід в краю. Піднесім спільний протест разом з иншими громадами. Готуймося до віча!

Г. Герман.

Коцюбка дістав у лице в сварці. Його спитали, чому він не віддав.

— Ну, навіщо віддавати? — каже Коцюбка. Колиб я віддав, я дістав би вдруге, затем мусів би знову віддати, він мене знову вдарив би і скажіть, коли це скінчилосьб?

ЯК ПОЛЯКИ ПІДГОТОВЛЮВАЛИСЯ ДО КАТУВАННЯ УКРАЇНЦІВ.

—o—

Ляцькі голоси з нагоди виступів У. В. О.

У Галичині **акція У. В. О.** мимо численних арештовань, що мали на цілі „остаточне зліквідовання У. В. О." **треває дальше.** Досі Ляхи заповнювали пресу статтями про У. В. О. Тепер їх зденервовання пішло так далеко, що починають уряджувати віча. Ріжні польські організації влаштували в ріжних місцевостях Галичини віча з бундючними резолюціями на адресу У. В. О. та українського громадянства. Але без огляду на бундючність, в резолюціях тих віч криється великий неспокій за будучину польського елементу на українських землях.

Так прим., на однім вічу у Львові, як подає **„Львовскі Курєр Поранни"** з 2. вересня, ствержено, що **„небезпека, згашена в р. 1919, знову починає розвиватися.** Недостача здецидованого виступу компетентних чинників, пасивність суспільности збільшаються, ставляючи під знаком запиту права нас, як господарів тих земель (!). І сьогодні горять не стирти, але гонор народу з тисячилітньою традицією".

На иншім вічу у Львові говорено: „Коли придивимося положенню Польщі на терені як внутрішнім так і зовнішнім, то побачимо, що **Польща находиться в такій самій грізній ситуації, як перед 10 літами.** Злочини українських саботажистів то не тільки робота якоїсь занархізованої групи з т. зв. У. В. О., але **тішить ся вона попертям цілого українського суспільства".**

Щоби заспокоїти Поляків, новий львівський воєвода проголосив 1. IX. при наступленню свого уряду, що „залізною рукою" здушить акцію „українських саботажистів" й у тому напрямі веде вже енергічну акцію. Та вже в 24 год. пізніще у тім же самім Львові де обняв урядовання воєвода, мав місце саботаж, спрямований на знищення „Таргів Всходніх". Поляки мають нову причину до зденервовання. Польські часописи (**„Газета Варшавска" з 5. IX.**) пише: „Факт той викликав нечуване враження між мешканцями Львова, що находилися тоді на вулицях. В місті взагалі панує з тої причини дуже напнятий умів, передовсім між молодіжю".

Про факт той пишуть польські часописи так: „Нині в ночі вибухла пожежа на площі спортового клюбу „Чорних", що — як відомо — граничить з „Всходніми Таргами". Після зізнань свідків трибуни станули моментально в огни, підпалені з кількох боків, найправдоподібніще при помочі якогось самочинного запалюючого середника. З факту підложення вогню в напрямі вітру та з положення трибун у відношенні до забудовань „Всходніх Таргуф" належить вносити, що підпалячі мали намір викликати пожежу в забудованнях „Таргів", наперед в стайнях".

До того додає **„Львовскі Курєр"**: „Від понеділка 1. IX., отже від освідчення воєводи і перед тим це, від суботи (від освідчення п. Сухенека) **скількість саботажів не то не зменшилася, а радше значно збільшилася".**

Щодо того другого виступу УВО у Львові на протязі останніх днів (перший — це відрізання Львова від сполуки зі світом), то ціла польська преса годиться, що „ідеові бандити погуляли вчора у Львові; підпалюючи трибуни спортового клюбу „Чорних", **заміряли спалити „Тарґі Всходнє".** Функціонарі поліції перевели зараз ревізію льокальну на сусідних площах і під сходами трибуни „Товариства забав руху" найдено дві бутлі з бензиною, та ствержено, що всі дошки недавно облято сильно бензиною, а над викликанням пожежі працював спеціяльний апарат, що мав викликати експльозію сильного матеріялу вибухового".

„Слово Польске" з дня 3. IX. пише: „У звязку із започаткованням через поліцію львівську ліквідації „Української Військової Організації" у Львові, а частинно на терені сусідних воєвідств тернопільського та станиславівського, придержано богато членів тої організації. Акція поліції однак виходить поза рамки боєвої „Української Військової Організації", а обіймає також „Організацію Українських Націоналістів" (ОУН), що творить **політичну прибудову УВО** та спирають свою діяльність на подібних засадах, що й УВО, а це на систематичній та рішучій акції терористичній".

„Львовскі Курєр Поранни" з 5. вересня в статті „Дуже небезпечна дорога" пише: „Кождий то легко зрозуміє, що на кількох міліонів українського населення насильств і вбивств УВО найбільше доконує **група кількатисячна.** Однак здорове розумовання рівночасно диктує, що діяльність така вимагає відповідної атмосфери, яку витворює цілий український сепаратизм. Вправді уважаємо, що український сепаратизм не опанував ще умів цілого українського населення, але легко це зробить. Деякі Поляки як спосіб боротьби з УВО радять якесь близьке неокерчене заспокоєння бажань поміркованих Українців, неначе у той спосіб признаючи, що робота УВО дасть українському сепаратизмові певні результати!".

„Газета Варшавска" з 5. вересня у статті п. з. „У. В. О." пише: „Від половини серпня б. р. світять заграви пожеж над „Малопольсков", що їх викликують руки бандитів зпід знаку „Української Військової Організації". Почалася та злочинна діяльність від бандитського нападу на почтовий амбулянс під Бібркою, **і від тої пори, мимо арештовань та зусиль влади опанувати ситуацію, не устає та злочинна акція".** „Частинний виступ", як випадки в „Малопольсце" називає орган УВО „Сурма", зазначується щораз то новими актами саботажу. Організаторам „частинного виступу" ходило між иншим про поширення акції на якнайширшім терені та про ужиття до роботи української молодіжи, згуртованої біля ідеольоґії О. У. Н. (Організація Українських Націоналістів). Цей елемент, як говорять інструкції УВО, „є розсадником наказів організації по селах", є отже безплатним агітатором, що на селі запалює ненависть до всього, що польське, в українській молодіжи та стається моральним виновником злочину. Керма акції, самозрозуміло, лежить в руках У. В. О. Боєвики, розкинені по краю, сидять по селах яко „інструктори кооператив", „освітні діячі", „спортові тренери", і т. п. та з укриття кермують роботою, не допускаючи до її застою. Команда УВО. докладає всіх старань, щоби цей „частинний виступ" як найдовше підтримати. **Заповідається період індивідуального терору, спрямованого проти представників влади.** Інструкції, що йдуть з штабу УВО накликають до напруження сил в тому напрямі, щоби „польські поміщики втекли зі страху до міст, а кольоністи на захід — і щоби земля ціла перейшла до українських рук".

Давно вже такого напруженого становища **не було в Галичині.**

БОГАТО РОЗВОДІВ ТАКОЖ І В НАЙГЛИБШІЙ АФРИЦІ.

Як впевняє подорожник Герман Норден, приходить і в найглибшій Африці, в Конго до частих розводів. Мандрівник той був присутний на ріжних судових процесах, де говорилося про розводи. Просьбу про розвід вносить усе жінка, а вона має проти себе все свого батька, бо він мусить звернути купну суму, яку дістав від світого зятя за дочку. Такий розводовий процес відбуваєься все в присутности цілих родин, які приносять з собою амулети, як приміром козячі роги, шкіри леопардів, статуї божків і т. д., щоби так вплинути на розвід. Чоловік звичайно не хоче віддати жінки. Каже: „Я купив собі її, то мій маєток". Присутні підддержують його, дають добрі ради: **„Хай вибе добре жінку, то вона лишиться в нього; вонаж до нього належить".** Але жінки **звичайно стоять при своїм:** „Робіть собі зі мною що хочете", — каже — „не піду вже більше до нього; **він має більше жінок, а мене бе батогом".** Причин для розводів не треба так богато, як в инших народів, але таки бувають ріжні. Так, приміром, одна жінка як причину для розводу подала, що її чоловік їв мясо звірі, який був „табу" (святим) для її земляків. „Як я можу бути жінкою чоловіка, що їсть козяче мясо?" — жалувалася раз-у-раз. А в її словах відбивалась ніжність її душі, враженої в своїх жіночих почуваннях.

Степан Мусійчук.

ШЛЯХ ДО ЩАСТЯ

(Присвята молодому д-рови В. Гайовичеви)

Щаслив, кажуть люде, хто доленьку має,
Кому ясне сонце в віконце засяє,
Бо тому й без праці талан усміхнеться,
Безжурно, як в Бога за дверми, живеться.

* * *

Не вір милий друже, в слова ці химерні!
Бездільні ідеї — це жнива мізерні...
Хто зерна весною у землю не вкине,
Той в осінь не збере, зимою загине.

Не вір, милий друже, що сонце весняне —
Само тебе знайде в віконці незнанім!
Ти мусиш віконце самий відчинити
І сонцю на зустріч з трудами спішити.

Полекші й надії, не жди від нікого!
Твоє щастя й доля лише в тебе самого...
Лиш той талан має і доленьку щасну,
Хто праці й науці дав молодість вчасну.

* * *

Як ти, друже-брате, вже в юнії літа
Пізнав, що тернистий є шлях цей до світа;
Як ти тяжких трудів й наук не лякався,
Крізь темряви-мраки до сонця все пнявся;

Як ти пройшов пітьму й грізні буревії, —
Тепер в очах твоїх вже ясні надії:
Вже овоч засівів твоїх меш збирати,
Собі і родині за труд віддавати.

* * *

Щаслив же, хто вранці життя молодого
Пройшов перепони до щастя свойого;
Такому бо доля сонічком всміхнеться
Й щасливо в життю цім в мирі проживеться.

Такий пошане плід власного труду,
Знання дасть і працю для рідного люду...
Такого світ й люде будуть шанувати,
Грядущі потомки будуть споминати.

Шикаго, 5. жовтня 1930.

КАВУНИ, КАВУНИ!

(Образок із базару на Закарпатті).

У чеськім щоденнику помістив Войтіх Лев образок з базару на Закарпатті п. з.: „Кавуни, кавуни". Подаємо його у скороченні.

У нас іще не знають, що це таке кавун. Кавун уже буде десь на боці в коші в продавця овочів, а гість девятьдесять, десять разів сягне за грушкою, сливкою й иншими овочами — а лише раз і то зрідка за кавуном. І то ще недовірчиво — бо, як повідають — нещасний кавун поширює бацилі тифу та червених недуг.

Ая! Колиб це була правда, то горожани Закарпатської Руси вмирали би тисячами. Та воно не так — **на щастя** — і кавун щасливо царить у свойому сезоні та є ласощами молодих, хлібом для старих і предметом торговлі для підприємчивих. Кавун — це національна їжа — не має ворогів у своїй батьківщині. Все жие під знаком кавуна: люди, кухня та торговля.

У сезон кавунів усі їм піддаються. Чим був би базар без великих куп зелених кавуновних куль, без голосного викрикування: захвалювання солодкости кавунового „мяса". Чим ріжнився би базар на Закарпатті від базару в Чехії, колиб там увесь рік не було вудженої баранини та ковбасок, а в серпні та вересні не продавали кавунів?

Виглядає воно меньше-більше так: імпровізована крамничка з дошкою на двох козах (гогах). Позаду за продавцем дві величезні піраміди кавунів — великих і малих — так, як природа та врожай дали їм вигляд. Величезні камінні кулі — які нам показують провідники у старих замках, а якими то кулями кидали з пращей на камінні укріплення — тратять на своїм жаху та подиві перед тими то кавунами, про яких величину треба висловитися з признанням.

Імпровізований страган із правила обслугують двох продавців. Тому, що це крав ризиковний та корисний — то хто дивувався би, що продавці та підприємці є жиди? Головно коли це на Словаччині або Закарпатській Руси! Вусаті, поважні, а при цьому поворотні, в замащених, забрудженних халатах, обслуговують заподатливо аматорів солодких кавунових клепок: від обдертого на-пів голого цигана почавши, а на панночці кінчаючи, яка вибраний кавун дає відвести собі слугівницею.

Один із продавців продає на дрібно. Довгим спічастим ножем крає кавуни на половинки, чвертки та тоненькі пластинки. Це для хлопців і для тих, що не можуть не любі ласощі видати більше, як кілька двацятьсотивкови. Крає так на око, щоб так угадує ціну вкраяного — око не помиляється. Його в досвід недовірчиві покупні часто справджують на вазі у сусіднього продавця.

Той другий продає лише цілі кавуни. Купуючі вибирають собі з купи кавун самі. А що є їх досить, то це подобає на взводи — хто скорше добереться до дна зеленої піраміди. Довго перекидає, важить у руці, відгадує, приглядається. Вкінці найшов один, якого хотів — відповідно до гаманця з грішми! Жид поважно кладе зелену кулю на вагу та каже ціну. Годяться — самособою — це є в звичаю в цій країні жидівського торгу — та це ще не кінець. Згодяться щодо ціни, та торгу ще не добили — ні крикам, ні суперечці ще не кінець. Приходить проба якости кавуна. Довгим, гострокінчастим ножем виріже жид чотирогранну шпичку, що сягає аж до середини кавуна, застромлює в цей шматочок кавуна кінець ножа, витягає та подає гостеві. Гість укусить кінець червоної шпички, допитливо коштує та щойно, коли переконається, що кавун добрий і досить солодкий — трансакція заключена. Заплатить кілька корон — бо кільо коштує 60—80 сотиків — і кавун відносить щасливий покупець додому. А щоби краще нести, обдротує кавун мотузком, завісить на палицю тай гайда додому. Половина на обід, половина на вечеру, а може й сніданок обігнав нині! Бо кавуни не їсть як овочі, а як страву, а заступає мясо, пироги або хліб.

Нетерпеливий розкроїть кавуна вже по дорозі, щоби відсвіжитися — а ви, що дивитеся на те із здивуванням — приготовіться на те, що в гостинниці при обіді, коли обісьте качан вареної кукурудзи — подадуть вам на тарілці чвертку кавуна.

І так вам робитимуть цілий серпень і вересень, а може ще й далі — поки кавун володітиме сезоном, щоби ви знали, що таке кавун і як смакує. І це все пізнаєте добре — і не набереться тифу ні червеного нежиті!

І вийде вона вам на добре, так як міліонам горожан Словаччини, Закарпаття, Мадярщини, Румунії, Югославії, Балкану та Малої Азії.

Знайтеж, що слава та доброта кавуна більша ніж забобони та лікарське знання всієї західної Европи.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

КЛІВЛЕНД, О.

На боєву акцію.

На боєву акцію зложили по $1: І. Льків, Т. Дубий, В. Мочнач, І. Вівчаровський, І. Бзділь, І. Филипів, М. Гапко, М. Сорочак, В. Баранський, І. Трембляк; А. Якимець 50 цнт., Т. Демес 25 цнт.

На передплату „Сурми" по $1: І. Бзділь, І. Попович, І. Филипів, М. Гапко.

Разом вислано до Обєднання $14.25.

І. Попович.

В залізниці.

— Може позволите папіроску?

— Ні, дякую, я не курю папіросок.

— То може цигаро?

— Ні, спасибі, я не курю цигар.

— Можу вам дати тютюну до люльки.

— Ні, спасибі, я не курю люльки!

— То возьміть бодай трохи гуми до жування.

— Ні, дякую, я гуми також не жую.

— До сто чортів, скажіть же мені, що ви тоді робите вашим ротом?!

—o—

Письменник і його товариш сидять при столі в гостинниці.

— Маєш богато роботи? — питається товариш письменника.

— Доволі.

— Щож ти тепер пишеш?

— Пишу мої спомини.

— А чи дійшов уже до 1927-го року?

— Чому саме до 1927-го?

— Бо в 1927-ому році я позичив тобі п'ятьдесять долярів, **а ти до сьогодні не віддав їх** ...

Добра відповідь.

Один редактор, котрий в у газеті гостру суперечку зі своїми політичними противниками, дістав одного дня лист, у котрім було лиш одинєське слово: дурень.

Він зараз відповів у дрібних відомостях оттак:

— Нераз діставав я письма без підпису; аж нині вперше дістав я підпис без листа.

Польський терор у Галичині.

(Передрук з „Діла").

РЕВІЗІЇ, АРЕШТУВАННЯ І КАРНІ ЕКСПЕДИЦІЇ В ТЕРНОПІЛЬЩИНІ.

Пишуть нам:

По селах тернопільського повіту тревають ще дальше ревізії й арештування. В **Ходачкові Малім** арештовані: 1) парох о. Михайло Осадца, 2) Михайло Мандзюк, 3) Степан Лилик і його син, 4) Йосиф Лилик, 5) Володимир Лилик і зять 6) Тимко Балабан, брати 7) Павло Івасечко і 8) Михайло Івасечко, 9) Гнат Барабаш (у нього знайдено „Сурму"), 10) Єфрем Тураш (уч. 7. кл. ґімн.), брати 11) Богдан Билина і 12) Тарас Билина, 13) Павло Балабан і 14) Михайло Шкодзінський. Арештовані це найсвідоміщі селяни. Всі сидять досі (вівторок 23. вересня ц. р. попол.) у у військовій вязниці в Тернополі. В Ходачкові Малім перебуває від двох днів карна експедиція уланів на кошт села. Військову карну експедицію мають удержувати тільки греко-католики. З цензурних причин не подаю практик. Арештовано перед кількома днями кількох ґімназійних учеників в **Курівцях.** На них видні сліди побоїв. Є свідки, що чули крик в часі побоїв. Вони вже у слідчій вязниці окружного суду в Тернополі. Арештовано 18. вересня в **Довжанці** ученика 7. кл. ґімназії Василя Солонинку і дня 22. вересня в **Шляхтинцях** Мирона Мирослава Середюка, ученика 7. кл. ґімназії, сина начальника громади Миколи Середюка, котрого не допущено до окружної виборчої комісії в Тернополі, не зважаючи на його вибір. По селах ходять узброєні в кріси „стшельци" і вони богато даються в знаки нашим людям. Перед двома днями спалено в о. Миколи Винницького в **Глубічку Великім** дві стирти соломи й одну стирту конюшини. Пожежа вибухла в год. пів до четвертої над раном. Шкода неасекурована.

Карні експедиції уланів були **в Курівцях, Скоморохах, Прошовій, Ходачкові Малім і Сликівцях.** Начальники українських громад одержали візвання зі староства безпроволочно виготовити спис кватир для уланів у всіх заможніших господарів. У **Прошовій** арештовано дня 22. вересня ц. р. укінченого студента фільософії Евгена Лопатинського і його молодшого брата та чимало селян. Всіх їх відставлено до військових арештів.

З приводу останніх подій перебувають тепер у слідчій вязниці тернопільського окружного суду отсі особи, яких імена вдалося видістати родинам (стан з полудня 23. вересня 1930): 1) бувший посол Антін Кунько з Чернилова Руського, 2) Осип Павлишин, зльокавтований народній учитель і кооператор з Товстолуга, арештований 18. вересня ц. р. під замітом приналежности до УВО і приготовлювання збройного повстання проти Польщі (§ 58. з. к.), 3) проф. Іван Галущинський (молодший брат Михайла Галущинського), 4) начальник „Сокола" й урядовець банку Остап Сіяк; дальших знається покищо тільки з назвища: 5) Сосновський з Куровець і 6) його син гімназист, 7) ґімн. абітурієнт Лех із Золочева, 8) Рудий, 9) Пасіка, 10) Івахів, 11) Турковський, 12) Прокопів, 13) Мельник, 14) Солонинка, 15) Герзон, 16) Юрій Павлинський, 17) Бурковський, 18) Омелян Павлусь — здебільша вичислені походять з Куровець — і 19) коваль Романюк з Тернополя. Степ арештантів збільшається з кожним днем, бо до вязниці при окружнім суді відставляють нових людей з поліційних і військових арештів.

Позамісцевим вязням доставляє обідів окремий горожанський комітет. Начальник вязниці Шпунар заявив 23. вересня ц. р., що на будуче від комітету харчів для вязнів не буде приймати, а тільки від родин. Книжок ні часописів вязні не мають, хоч того домагаються вязні, старші інтеліґенти.

Слідство веде судля Янеллі; воно йде пиняво з причини значного числа увязнених.

ПОДІЇ В БЕРЕЖАНАХ.

Інформують нас, що поліційна карна експедиция перевела в Бережанах масові ревізії в усіх тамошніх українських установах і в помешканнях визначніших громадян, між іншими у д-ра Володимира Бемка і в пароха о. Евзевія Бачинського. При ревізії підпало повному знищенню ціле уряджения української бурси, „Української Бесіди" та інших установ, а крім того товари Повітового Союзу Кооператив на величезну вартість. Такі самі наслідки ревізій були і по приватних домах.

Анальоґічна ревізія мала місце в Козовій, де знищено складницю товарів ПСК, і в околичних селах.

АРЕШТУВАННЯ У ЛЬВОВІ.

Повідомляють нас, що львівська поліція арештувала Івана Хемича з Клепарова. — До Львова спроваджено теж студентів університету Семена Стефаника, сина відомого нашого письменника Василя, що живе в Русові, повіт Снятин.

КАРНІ ЕКСПЕДИЦІЇ Й АРЕШТУВАННЯ В ТЕРНОПІЛЬЩИНІ.

В останніх днях були карні експедиції поліції в таких селах тернопільського повіту:

Дня 22. і 23. вересня ц. р. в **Купчинцях:** Арештовані: 1) Ілько Блажкевич, громадський секретар, 2) Ярослав Думка, ґімн. абітурієнт, 3) Тимко Думка, 4) Андрух Малицький, 5) Михайло Косар, відомий кооператор, член Ради РСУК і 6) агроном з Коломиї, що сам приїхав до Купчинець (наразі невідомий з призвища). Побиті 1) Михайло Мартинович, 2) Ілько Блажкевич (довголітний і заслужений для громади громадський секретар), 3) згаданий вище кооператор Михайло Косар, 4) Стах Цивінський (латинник-Українець), 5) і 6) два брати Маркови, 7) Степан Мартинович, 8) Дмитро Костів, 9) Микола Косар, Гриня, 10) Микола Косар, Олени, 11) Петро Гречаник, 12) Іван Росоляк, 13) Олекса Росоляк і богато інших. Громадського асесора Олексу Росоляка привязали мотузками до кульпака воза, і він, так привязаний, мусів бігти разом з кіньми, при чім його тяжко побито. Кооператива зовсім сплюндрована, в читальні вибито вікна, здемольовано все уряджения, знищені цілковито музичні інструменти вартости 600 долярів. У селян величезні шкоди. Велика часть населення втікла в очерети і на поля.

В **Денисові** побито тяжко війта Івана Вареницю і він бореться зі смертю, укінченого учня промислової школи Богдана Блажкевича (сина відомої діячки Іванни Блажкевичевої). Степана Мазепу і богато інших. Бито навіть шкільні діти. Населення втікло в очерети і поля. Шкоди величезні. Арештовано богато людей.

В **Домаморочі** побито Теодора Демборинського, Гринька Демборинського, Івана Василькова, сина Луця, Миколу Василькова і війта Василя Василькова. Арештовано Івана Василькова, сина Луца і Миколу Василькова. До тяжко побитих належить брат бувшого посла д-ра Ладики, Микола Ладиха. Передтим казали йому викопати яму, де всипали муку і збіжжа та все змішали з землею.

В **Довжанці** 23. вересня ц. р. побито людей, між ними смертельно Теодора Чайковського до котрого візвано д-ра Розенфельда, лікаря з Тернополя. Арештовано Луця Сковронського і Н. Білоуса, сина Костя.

В Сущині 23. вересня ц. р. побито також богато людей. Арештовано 7.

У всіх селах матеріяльні шкоди величезні і поруйновані всі наші установи.

Поліційні і військові арешти в Тернополі переповнені, а таксамо і тернопільська слідча тюрма. Вязням у тюрмі роблять всякі можливі перепони. Начальник вязниці Шпунар не допускає харчів до вязнів, що їх доставляв горожанський комітет. Дня 24. вересня ц. р. судовий возний на брамі до окружного суду відтрутив Марію Кунькову з Чернилева Руського, жінку був. посла Антона Кунька, котра принесла харчі для свого чоловіка і її в додатку заарештував постерунковий та відпровадив до поліційного комісаріяту, де її придержали довший час.

В **Кізлові,** до війни чисто москвофільськім містечку, арештовано 23. вересня ц. р. по переведеній ревізії: студ. техніки в Данціґу Романа Зарицького і його брата Данила Зарицького, студента прав у Познані, синів місцевого пароха о. Данила Зарицького, дяка Захара Яструбського і селяника Шугана. Експедиція й арештування були також в сусідньому селі **Покропивна,** звідки ще бракує точних даних.

Завтра — четвер 25. вересня ц. р. вибирається депутація до воєводи від українських установ, що на днях так потерпіли, а також від адвокатів до слідчого судді в справі арештантів.

МАСОВЕ РОЗВЯЗУВАННЯ ЧИТАЛЕНЬ У ДРОГОБИЧЧИНІ.

Нас інформують, що влада розвязала у дрогобицькім повіті ... читалень, а саме в Сільці, Східниці, Святинці, Добрівлянах, Бані Котівській, Унятичах, Гаях Вижних, Ясениці Сільній, Михайлевичах, Нагуєвичах, Опаці, Ралевичах і Ролеві. — В Сільці розвязано читальню за те, що там зібралися батьки шкільних дітей на нараду в справі шкільного плебісциту; в Опаці за пояснювання референтом польського бюджету; в Михайлевичах за реферат на просвітні теми; в Гаях Вижних за нараду в справі заснування при читальні Пласту; деякі читальні навіть за співання національного гимну.

СЛАВЯНСЬКІ МАГОМЕДАНИ.

У Югославії живе чимало магомедан. Околиці, де живуть магомеданці, замітні чистотою. Це є в звязку з тим, що релігія наказує їм кілька разів денно мити лице, руки та ноги. Найцікавішим містом для чужинця є Сараєво. Магомедани мають тут більшість. Сараєво і досі є вірним образцем Сходу. Прикрасою Сараєва є стрункі мінарети магомеданських святинь, яких там більше ніж сто. Найбільша з них Бегова джамія. Туди передполуднем і вечером ідуть чужинці, щоби почути муезіна, коли він з мінарету кличе віруючих до молитви.

Жінки й досі заслонюють лице чорним серпанком. Зате на ногах у них модні черевики або пантофлі без обцасів. Життя більшости тих жінок зовсім інше, ніж богато чужинців уявляє собі. Коли вийдете вчасним ранком на вулиці в Сараєві, побачите дуже богато магомеданок у завої, що поспішають до праці. Це молоді та старі жінки, незамужні й замужні.

У Чаршії (міський базар з невеличкими крамничками) сидить у вуличній будці молода магомеданка та продає тютюн і папіроски. В іншій вулиці жінка-магомеданка несе ковдри, які виробляє дома, по домашньому. Її чоловік сидить вигідно у крамниці та попиває поволеньки кафу (турецьку каву) серед купи гарних килимів. Жінка складає ковдри на землю та вертається додому з донечкою, може вісімлітньою, що ходить з відслоненим лицем.

Вечером у міськім парку продають каву. Дві магомеданки сіли собі на рівний дах павільончика, де в партері є кухня. Одна магомеданка кокетує хлопців, що сидять вдолі у парку. Раз-у-раз відгортає завій та всміхається. Зпочатку це юнаків бавило й усміхалися також до магомеданки, що не була надто гарна. Пізніше їм це спркрилося та усміхалися лише з чемности. А магомеданка думала, що очарувала хлопців.

Найбільше магомедан живе в дільниці Бістрік. Тут по домах є гареми, себто місце, де живуть лише жінки. Магомеданки дуже привітливі та радо показують свою хату чужинцеві. Одначе ті гареми не мають ніякого чару. Нема в них богато зодягнених одалісок серед численних служниць. Там є лише жінки, що мусять помагати свому чоловікови або родині, працювати на хліб. А заробок невеликий. Принимають мережки до хусточок, за що дістають кілька динарів, хоч нераз коло такої мережки треба попрацювати цілий день. Працюють і дуже молоді дівчата, що є революційним елементом у магомедан.

Старі жінки придержуються строго всіх приписів; молоді дівчата бунтуються. Відважніші йдуть улицями з відслоненим завоєм і сміливо показують мущинам лице, коли стрінуться з ними, щось злісно на них викрикають. Одначе дівчина держить голову сміливо й іде далі. Менше відважно відслонюють лице лише вечером, коли проходжуються по корзі, де променує молодь до пізної ночі.

Магомеданські дівчата завидно поглядають на своїх християнських приятельок, які йдуть рука в руку з приятелями в гарних модних одягах. Магомеданки ходять у фалдованих спідницях, а друга спідниця закинена на голову.

З тугою до гарного одягу та за любим приятелем росте й відвага молодих магомеданок. Вони починають бунтуватися проти невигідного одягу.

ВИКАЗ ТИХ, ЩО БАЖАЮТЬ ВОЛІ РІДНОМУ КРАЄВИ.

(Жертви надіслані до Обєднання в серпни 1930 року).

Джанставн, Па. Проф. Шостачко переслав збірку з панахиди в укр. гр.-кат. церкві дня 15-го червня, призначену для українських інвалідів $67.05

Ню Йорк Сіти. д. Посацький переслав до УВО для політичних вязнів 5.00

Нюарк, Н. Дж. д. Каськів переслав збірку в церкві, призначену як слідує: $20.04 інваліди, $18 Рідна Школа. Разом 38.04

Дітройт, Міш. З „Свята Поляглого Стрільця" на будову Дому Інвалідів 313.50

Ню Йорк, Н. Й. А. Пасічник зі збірки на зборах комітету помочі Тернопільщині, на політичних вязнів 5

Дітройт, Міш. Збірка на УВО 25

Оборн, Н. Й. д. Каганяк переслав збірку з хрестин в гром. Зановяка, призначену для інвалідів 12.75

Палмертон, Па. д. Климишин переслав збірку з хрестян в тр. Лячишина, призначену для інвалідів 5.00

Шикаго, Ілл. п. Мусійчук переслала з розпродажі „Сурми" для УВО 7.25

Ню Гейвен, Конн. д. Довгий переслав від Стейтової Організації по $10 для Рідної Школи і інвалідів. Разом 20.00

Водервліт, Н. Й. д. Футулуйчук переслав збірку з закінчення Укр. Танку на Нар. Дім в Сяноці 27.00

Литл Фолс, Н. Й. дд. Скаськів і Стриек зложили по $1 на оборону засуджених Р. Біди і тов. 2.00

Болтімор, Мд. д. Йосиф Семенків переслав на Дім Укр. Інвалідів 100.00

Джерзи Сіти, Н. Дж. д. Пігура переслав від Бр. св. Івана Хрестителя, від. 217 У. Н. Союза, податок за червень і липень. Зложили по 50 ц.: В. Гіль, О. Яцків, В. Жарський, І. Бобовник, Ю. Гук, І. Потоцік, М. Косоноцький, С. Ленчук, С. Кіцей, М. Турчинський, М. Баран, Я. Оміловський, Й. Жарський, Я. Сай, С. Мисак, А. Лютий, Р. Булик, Г. Дячик, О. Колісник, Р. Струж, Л. Дума, Е. Баран, А. Бусько, С. Василюк, М. Стегніцький, В. Гоїк, Т. Струж, Є. Дворницька, С. Кот, С. Гриник, І. Мицъ, Й. Кірат, Т. Кшачковська, Й. Лоєвич, С. Гріца, А. Ярош, С. Сайчук, А. Мазур, А. Корниль, Г. Шустикевич, О. Кухар, В. Маланяк, П. Грабар, А. Кірат, Н. Леуш, І. Демко і І. Целюковський; по 25 ц.: Л. Кулич, Н. Пігура, В. Микитка, Н. Заяць, М. Салюк і П. Магура. Разом 25.00

Сликвил, Па. Збірка: $4.50 на політичних вязнів, а $4.20 на інвалідів. Разом 8.70

Нюарк, Н. Дж. д. Скрипець переслав збірку на УВО 7.00

Ню Йорк Сіти. І. Скубівна на передплату „Сурми" 10.00

Ню Йорк Сіти. Прихід з базару в Укр. Нар. Домі на УВО 35.00

Ню Йорк Сіти. д. Галичин на Рідну Школу 5.00

Разом зібрано $718.54

Raising the Family— If Pa had only waited until Ma finished!
Fisher
GOLLY, I SLIPPED OUT TO THE LODGE TONIGHT BY TELLIN THE WIFE I HAD TO WORK—I HOPE SHE NEVER GITS WISE!
GIDEON, I JUST HEARD THAT—
THAT'S RIGHT JUMP ALL OVER ME—I'LL ADMIT THAT I WAS AT THE LODGE INSTID O' WORKIN BUT—
OH, YOU WRETCH! ALL I WAS GOIN' TO SAY WAS THAT I JUST HEARD THAT MRS JONES WAS QUITE ILL!
INTERNATIONAL CARTOON CO. N.Y.